

Omilia pentru „Schimbarea la față” sau Preobrajenie“. „Schimbarea la față” a lui Isus, despre care ne relatează evanghelia (Matei XVII, 1, 8 și Luca IX, 28—38) că s-ar fi petrecut pe muntele Taborului în prezența lui Petru, Iacov și Ioan, se sărbătorește de biserică la 6 august. Pe tema aceasta s-au scris mai multe omilii. Una din ele, larg răspândită în lumea slavă, se atribuie de peste o sută de ani lui Ioan Exarhul, menționat în titlul omiliei respective ca autor sub numele de *Ioan Prezviterul*. A descoperit-o O. Bodjanskij într-un manuscris de la sfârșitul sec. al XV-lea. Slaviști ca E. Petuhov au observat că pe unele copii ale omiliei pentru „Preobrajenie” este indicat ca autor Ioan Exarhul¹. Copiile sînt numeroase și se datează din secolele XIV—XVII-lea. O. Bodjanskij consideră că omilia aceasta aparține neîndoiește lui Ioan Exarhul. Ca dovadă ar fi limba și compoziția, care sînt la fel cu ale omiliei la *Înălțare*. Copia editată de O. M. Bodjanskij încă din 1848 are titlul: *Cuvîntarea lui Ioan Prezviterul la Schimbarea la față a Domnului Dumnezeuului și Mintuitorului nostru Isus Hristos*². Omilia aceasta se păstrează și în *Sbornicul lui Gherman*, sub titlul *Cuvîntarea lui Ioan Prezviterul la Schimbarea Domnului la față*³. Versiunea aceasta păstrată la noi este mai veche și mai completă decît cea publicată de O. Bodjanskij. De aceea Academia de științe a R. S. Bulgaria, a hotărît să o editeze integral împreună cu panegiricul despre Ioan Teologul ca opere originale și foarte importante ale lui Ioan Exarhul⁴.

În afară de specialiștii bulgari au considerat pe Ioan Exarhul ca autor al omiliei pentru „Preobrajenie” și slaviști cehi ca V. Vondrák, care a studiat temeinic limba operelor lui Ioan Exarhul⁵. Vondrák s-a limitat însă numai la limba a două omilii: la *Înălțare* și la *Preobrajenie* — cum remarcă și B. Koneskij, adăugînd că încă din vremea lui Kalajdovič aceste două omilii se consideră că aparțin în mod sigur lui Ioan Exarhul⁶. Tot a lui Exarhul au considerat această omilie și slaviștii ruși ca O. Bodjanskij, S. N. Palauzov⁷, E. Petuhov, A. I. Sobolevskij, la noi Ioan Iufu. Prof. E. Georgiev, discutînd această problemă în meritoria sa monografie: *Înflorirea literaturii bulgare în sec. IX—X-lea*, Sofia, 1962, conchide că „trebuie să acceptăm această omilie ca o operă a lui Ioan Exarhul și că, editarea ei este absolut necesară fiind cunoscută ca o operă a lui Ioan Exarhul”⁸. Mai

¹ E. Petuhov, *op. cit.*, p. 314.

² *Ioana Prezvitera Slovo na Preobrazenie Gospoda Boga i Spasa našego Isus Hrista*, cf. O. M. Bodjanskij, *Slavjanorusskie sočinenija v pergamentnom sbornike. I. N. Carškogo în «Čtenija v imper. obščestva istorii i drevnostej rossiskich»*. III, 1848, nr. 7.

³ *Slovo na Preobrazenie gospodne Ioana Prezvitera. Blagoslovi otče...* în «*Sbornicul lui Gherman*» Biblioteca Patriarhiei Române, Cod. slav., nr. 1, f. 240v.

⁴ Dora Petkanova-Mirčeva, *op. cit.*, p. 313, unde consideră că «izdanie... e naložito na rannja bulgarski prepis na tova mnogo izvestno proizvedenie na Exarcha».

⁵ V. Vondrák, *O mluvě Jana Exarcha*, Praga, 1896, p. 38 u.

⁶ B. Koneskij, *Slovata na Ioana Egzarha*, «Makedonski jazik», VIII. 1, Scoplie, 1957 f. 13.

⁷ S. N. Palauzov, *Vek bolgarskogo carja Simeona*, Petersburg, 1852, p. 107.

⁸ «Treabva da priemem slovoto za delo na Ioan Exarh»... E. Georgiev, *Razcvetot na bulgarskata literatura*, Sofia, 1962, p. 263.